

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid Zetterman

Föredragande
Jurist
Adrian Jansson

Justerat
Omedelbart

Nr 72

Riksdagens grundlagsutskotts begäran om yttrande om
regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag
om ändring av 32 och 48 § värnpliktslagen

ÅLR 2024/4001

221 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge yttrande enligt bilaga 1.

Hänvisning

Riksdagens grundlagsutskott
PeV@eduskunta.fi

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Yttrande om RP66/2024 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 48 § i värnpliktslagen

Begäran om yttrande

Landskapsregeringen har beretts tillfälle att lämna ett yttrande till grundlagsutskottet om RP 66/2024 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 32 och 48 § i värnpliktslagen.

I propositionen föreslås att värnpliktslagen ändras för att förbättra beredskapen hos Gränsbevakningsväsendets gränstrupper. En ny typ av repetitionsövningar införs för dessa värnpliktiga i reserven, vilket gör det möjligt att snabbt hantera gränssäkerhetsstörningar som inte är av militär natur. För att möta akuta säkerhetspolitiska behov ska värnpliktiga i dessa trupper kunna kallas in med kortare varsel än vad som nu är tillåtet. Beslut om dessa övningar ska fattas av republikens president på förslag av inrikesministern. Endast värnpliktiga i Gränsbevakningsväsendets gränstrupper med rätt utbildning omfattas av dessa ändringar. Försvarsmaktens trupper påverkas inte och inga nya befogenheter införs för andra värnpliktiga.

Landskapsregeringens synpunkter

Till den del propositionen berör Åland har landskapsregeringen hörts under beredningsprocessen och lämnat ett utlåtande ÅLR 2024/3341 till Inrikesministeriets Gränsbevakningsavdelning. Landskapsregeringen har i sitt utlåtande konstaterat att Ålands folkrättsliga status och gränsbevakningens uppgifter och befogenheter är korrekt beskrivna.

Av propositionen framgår att Åland är ett demilitariserat och neutraliserat område enligt internationella avtal, vilket förhindrar placering och passage av militär personal, militära fordon och militär utrustning genom Åland under fredstid. Dock kan övningar för gränssäkerhet som saknar militära inslag genomföras på Åland.

Värnpliktiga i reserven kan dock användas på Åland om Gränsbevakningsväsendets resurser inte räcker till för att hantera gräns- och sjösäkerhetsituationer. Detta gäller särskilt om det inte är möjligt att öka resurserna genom omfördelning från andra delar av Finland, med stöd från andra behöriga myndigheter eller med internationellt stöd. Vid bedömningen av resursanvändningen ska begränsningarna för användning av resurser som är avsedda för både Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets militära försvar beaktas.

Värnpliktiga i reserven kan användas på Åland under direkt uppsikt och tillsyn av gränsbevakningsmän. De kan delta i sjögränsövervakning, patrulleringsuppgifter, bevaknings-, handlednings- och trafikstyrningsuppgifter samt i stöduppgifter som transport eller underhåll av ledningssystem. Dessutom kan de användas i sjöräddnings- och miljöskadebekämpningsuppgifter samt i andra uppgifter enligt deras utbildning och erfarenhet. Vid valet av värnpliktiga för uppgifter på Åland tas även deras kunskaper i svenska i beaktande.

Landskapsregeringen utgår från att de åtgärder som vidtas på Åland är civila och att de inte har några konsekvenser för Ålands demilitarisering och neutralisering.

Minister

Ingrid Zetterman

Jurist

Adrian Jansson